

MODUL 6: Idrett og doping

Innhold:

Modulen beskriver dopingens historie og setter fokus på dagens etiske og moralske utfordringer knyttet til doping i idretten. Det legges opp til diskusjon i plenum, oppgaver knyttet til fysisk aktivitet og gjennomføring av Ren Utøver.

Læremål:

Eleven skal:

A: Kjenne til dopingens historie

B: Kjenne til de viktigste antidopingreglene (med utgangspunkt i **REN Utøver**)

C: Kunne reflektere over etiske og moralske utfordringer knyttet til doping i idretten

A: Kjenne til dopingens historie

A:1	Det har i løpet av ulike tidsepoker og av ulike kulturer blitt benyttet ulike metoder og midler for å prestere bedre i ulike anledninger, ikke bare idrettsprestasjoner, men også i krig og arbeid. I oldtiden ble det benyttet naturprodukter for å fremme prestasjonen under de Olympiske leker.
A:2	På slutten av 1800- tallet ble det kjent at det ble benyttet doping i form av opium og narkotiske stoffer i hestesporten. Bruk av doping i sykling, boksing og kanalsvømming ble også kjent i samme periode. Midler brukt var blant annet koffein, alkohol, eter og nitroglyserol.
A:3	Doping i idretten var systematisk fra 1930, og 2. verdenskrig spilte en vesentlig rolle for utviklingen og utbredelsen av dopingmidler.
A:4	Bruk av doping i form av amfetamin i sykkelporten i perioden 1960-, 1970- og 1980-årene resulterte i dødsfall. Det var også utstrakt bruk av anabole steroider i friidrett og styrkeidretter i samme periode. Det er i senere tid avslørt at østtyske utøvere systematisk ble dopet med AAS med støtte fra staten. Oppmerksomheten rundt blant annet dødsfallene i sykling førte til oppstarten av et antidopingarbeid.
A:5	Bloddoping ble tatt i bruk fra 1970-årene.
A:6	I nyere tid har doping i idretten fått økende oppmerksomhet. WADAs (World Anti Doping Agency) rapporter fra etterforskninger innen ulike idrettsmiljø og grener, avslører at doping fremdeles er et problem, og i noen tilfeller også systematisk. Aktuelle saker fra de siste årene har blant annet vært dopingsaken til Lance Armstrong, Steffen Kjærgaard og den statlig støttede, systematiske dopingten av russiske friidrettsutøvere.

B: Kjenne til de viktigste antidopingreglene (med utgangspunkt i **REN Utøver**)

B:1	WADA- World Anti Doping Agency ble opprettet av stater over hele verden og Den internasjonale Olympiske komite (IOC) i 1999.
B:2	WADA vedtar dopinglisten, overvåker at organisasjonene i idretten følger det internasjonale regelverket, og kan anke eller overprøve avgjørelser tatt av andre antidopingorganisasjoner. De finansierer også forskning som skal øke

	kunnskapen om avsløring og forebygging av doping. De videreutvikler også regelverk og standarder (f. eks for hvordan en dopingkontroll skal gjennomføres).
B:3	Stiftelsen Antidoping Norge ble opprettet som selvstendig stiftelse i 2003 av Kultur- og kirke departementet og Norges Idrettsforbund (NIF).
B:4	Stiftelsen skal sikre at kontroll- og påtalevirksomhet i dopingsaker blir organisert uavhengig av NIF og staten.
B:5	Antidoping Norge driver også et omfattende forebyggende arbeid i tillegg til å gjennomføre dopingkontroller og påtale dopingsaker.
B:6	Antidoping Norge arbeider også for et dopingfritt samfunn, og jobber blant annet med kunnskapsheving og holdningsarbeid knyttet til ungdom og yrkesgrupper som jobber med ungdom.
B:7	Det internasjonale regelverket for antidoping blir kalt «World Anti Doping Code»-WADC. Dette er nasjonale og internasjonale idrettsorganisasjoner forpliktet til å følge. Det gjelder også NIF og de ulike særforbund innunder NIF.
B:8	Norges antidopingregler, som er tuftet på de internasjonale, er skrevet i NIFs lov kapittel 12.
B:9	Alle som driver organisert idrett i Norge er forpliktet til å følge NIFs lov.
B:10	Dopinglisten: Innen idretten kan et stoff komme på dopinglisten dersom det oppfyller minst to av de tre følgende kriteriene: Er helseskadelig, gir en prestasjonsfremmende effekt eller kan skade idrettens omdømme.
B:11	Dopingkontroll: Alle som driver idrett i et medlemsledd (f.eks idrettslag eller klubb) eller deltar i en organisert idrettskonkurranses må følge regelverket og kan bli plukket ut til dopingkontroll.
B:12	Utøvere som blir plukket ut til dopingkontroll vil måtte avlevere urin og/eller blodprøve.
B:13	Detaljer for den praktiske gjennomføringen av en dopingkontroll finner dere i programmet Ren Utøver. Link finnes på Ren Elev-nettsiden under modulen Idrett og doping.

C: Kunne reflektere over etiske og moralske utfordringer knyttet til doping i idretten

C:1	<p>Dette læremålet dekkes av diskusjon i klassen, eller en skriftlig oppgave. Se Oppgavesett til Ren Elev for aktuelle oppgaver.</p> <p>Eksempler på oppgaver er:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er bruk av doping juks eller optimalisering? • Kan bruk av doping rettferdiggjøres? • Hvilke holdninger er motvekt til dopingbruk? • Kan idretten bli helt ren? (fri for doping) Hvorfor/hvorfor ikke?
-----	---